

Γράφουν ο Γρηγόρης Χρονόπουλος και ο Γιώργος Χατζηβασίλης

ΓΙΑ ΝΑ ΜΗΝ ΞΕΧΝΟΥΝ ΟΙ ΠΑΛΙΟΙ ΚΑΙ ΝΑ ΜΑΘΑΙΝΟΥΝ ΟΙ ΝΕΟΙ...



Ένας φίλος ήρθε από τα παλιά φορτωμένος με χιλιάδες αναμνήσεις

Γιώργο, Χρόνια Πολλά!

Μεγάλη γιορτή και η σημερινή ημέρα, τα Αγία Θεοφάνεια, αγιασμός των υδάτων. Ευλογία και κάθαρση, μετάνοια και συχώρηση! Ανάκαμψη και νέα αρχή!

Είναι η τρίτη μεγάλη γιορτή της Χριστιανοσύνης. Ευλογία ο Αγιασμός του νερού, του βασικού αυτού στοιχείου της ζωής. Ευλογία συμβολική με τη βάφτιση του Χριστού. Ο λαός έφτιασε και το μύθο των Καλικατζάρων που αντιπροσωπεύουν τους πειρασμούς και τις μικροπαραεκροπές της κάθε μέρας, που υποτίθεται φεύγουν πανικόβλητοι με τον Αγιασμό. Και με το ευλογημένο νερό αγιάζουν το σπίτι και τα κτήματα και τα χωράφια και τα ζώα του σπιτικού, της οικογένειας. Θυμάμαι, παιδί, έβγαιναν όλοι στην εξοχή ν' αγιάσουν τα κτήματα. Και φύλαγαν τον αγιασμό των Θεοφανείων όλο το χρόνο για να τον χρησιμοποιήσουν σε κάθε περίπτωση κακού σαν ευλογία. Ήταν από εκείνες τις εκδηλώσεις που έδιναν χρώμα και νόημα στη ζωή του χτες. Όπως κάποιες προλήψεις που γίνονταν άγραφοι νόμοι, κι έδιναν σημασία στη κοινωνική ζωή.

Το γλυκό στο νέο χρόνο και στον ερχομό της νέφης από την πεθερά, το ξύδι της Μεγάλης Παρασκευής, οι προφυλάξεις από εκείνα τα φανταστικά όντα τους καλικατζαρούς που, δεν ήταν επικίνδυνα αλλά πείραζαν, ενοχλούσαν τους ανθρώπους. Προλήψεις και δεισιδαιμονίες που είχαν στόχο να προφυλάξουν από το κακό, να προκαλέσουν την καλοτυχία, να γίνουν ευχές και προσευχές για το καλύτερο.

Και δεν τα συναντάμε μόνο στις μεγάλες ημέρες. Και βγαίνουν από η λαϊκή ψυχή και πολλά γίνονται έθιμα, ήθη και έθιμα, γνωρίσματα και κατάλοιπα της πορείας ενός λαού, εθνολογικά γνωρίσματα, που γίνονται παράδοση. Βρυσσομάνα παράδοση. Να αναφέρουμε ότι και ο αριθμός δέκα τρία, που θεωρείται γρουσουζίκος, για τους άλλους λαούς συνδυάζεται με την Παρασκευή, ενώ για μας τους Έλληνες πηγαίνει με την Τρίτη. Γιατί; Γιατί Τρίτη έπεσε η Κωνσταντινούπολη! Να ένα παράδειγμα για το εθνολογικό γνώρισμα, τη φυλετική παράδοση!

Για τους Δυτικούς υπάρχει μόνο μια θρησκευτική αναφορά, το Επίφανο, από "επεφάνη σήμερον τη Οικουμένη"..... τα Θεοφάνεια. Στην Ορθοδοξία κλείνουν οι μεγάλες Γιορτές με τη Βάφτιση, που γιορτάζεται πανηγυρικά σε όλη την Ελλάδα και από όλους τους απανταχού Έλληνες. Και είναι ωραία



η συμβολική κατάδυση του σταυρού στη θάλασσα, σε ποτάμια και λίμνες και ο συναγωνισμός των νέων να τον πιάσουν στα κρύα νερά του χειμώνα. Και με την εορτή του Αγίου Ιωάννη του Βαφτιστή, του Πρόδρομου συμπληρώνεται η εορταστική περίοδος των Χριστουγέννων. Με την ευκαιρία και μια που οι Γιάννηδες είναι πολλοί να τους ευχηθούμε Χρόνια Πολλά. Και ιδιαίτερα στο δικό μας το Γιάννη τον Δραμιτινό, τον στυλοβάτη της οικογένειας του ΚΟΣΜΟΥ. Και να γυρίσουμε πάλι στην κάθε μέρα, με ανανεωμένη την καλή διάθεση και την αντοχή.

Για ποίημα δεν ξέρω... στέγνωσα, έχω καταγράψει τα πιο πολλά προσπαθώντας να συνδυάζονται με τα θέματα και δεν μου αρέσουν οι επαναλήψεις. Για να μη γκρινιάζεις, όμως, θα σου βάζω άσχετα με το θέμα που μπορεί να είναι και.... ερωτικά.

Το "ΕΓΩ"

Εκείνο το Εγώ το υπέρμετρον,
το επάρατον Εγώ
μοιάζει λιγάκι με ανεγκυστήρα
το κατάλαβες;

Σ' ανεβάζει ψηλά,
πάνω από τον όροφο που ζεις.
Σου δίνει την αίσθηση
πως είσαι ο μόνος,
ο πιο ψηλά απ' όλους!

Και καθώς πανηγυρίζεις
από το ύψος της ταράσας
διαισθάνεσαι, διαπιστώνεις
πόσο απόμακρος,
πόσο ασήμαντος
φαίνεσαι στους άλλους.

Τους πολλούς,
Αυτούς που πατάνε στη γη
και με τα δυο τους πόδια.
Γρηγόρης

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Χρόνια πολλά για 'ένα καλό φίλο και για τους πολλούς φίλους της στήλης μας και για το Γιάννη Δραμιτινό που

γιορτάζει αύριο, μαζί με όλους τους Γιάννηδες, Γιάννες, Γιαννούλες και Ιωάννες μας. Βέβαια, οι Γιάννηδες που κάποτε ήταν... σαράντα. έχουν χάσει προ πολλού τα πρωτεία της δημοτικότητας από τους... πονηρούς Γιώργηδες. Τα «Φώτα» ήταν μεγάλη γιορτή στο σπίτι μας επειδή γιόρταζε η μάνα μας και το πρωί της τραγουδούσαμε τα κάλαντα των Θεοφανείων «Σήμερα τα φώτα και ο φωτισμός, η χαρά μεγάλη και ο αγιασμός», που τώρα δεν τ' ακούμε συχνά. Στην Αλεξάνδρεια για κάποιο λόγο υπήρχαν πολλές γυναίκες με το όνομα Φωτεινή, Φωφώ, Φώφη, Φωτιά και η γιορταστική περίοδος που άρχιζε τα Χριστούγεννα συνεχιζόταν μέχρι τις 7 Ιαουανουαρίου του Αι Γιαννιού. Να αναφέρω πως σήμερα γιορτάζουν και τα ονόματα Φώτης, Φώτιος, Φωτεινός, Θεόπη, Θεοπία, Θεοπούλα, Θεοφάνης, Θεοφάνια, Ιορδάνης, Ιορδανία, Ουράνιος, Ουρανία, Περιστέρης και Περιστέρα. Χρόνια πολλά, λοιπόν, σε όλους και όλες που γιορτάζουν σήμερα και αύριο.

Σαν σήμερα, οι ιερείς ευλογούσαν τα σπίτια μας με τον αγιασμό και σαν πιτσιρικάδες χαιρόμασταν όταν ο ιερέας μάς ράντιζε το πρόσωπο με τον βασιλικό. Λόγω των συνθηκών στην Αυστραλία, τα Θεοφάνεια γιορτάζονται την επόμενη Κυριακή και για ν' αναφερθούμε λίγο στην ιστορία μας στους Αντίποδες, όταν υπήρχε ο διχασμός Εκκλησίας - Κοινοτήτων βλέπαμε διπλούς εορτασμούς. Ευτυχώς, στο Σίδνεϊ τουλάχιστον, τώρα γιορτάζουμε μονιασμένοι και τα Θεοφάνεια.

Πολύ ενδιαφέρουσες οι αναφορές σου στα ήθη και έθιμα που κατά τη γνώμη μου είναι η άγραφη ιστορία μας, που μεταφέρεται προφορικά από γενιά σε γενιά και είναι από τα πιο όμορφα στοιχεία του πολιτισμού μας γιατί κάθε γωνιά της πατρίδας μας έχει κάποιο έθιμο, κάποια λαϊκή παράδοση που πολλές φορές είναι αρχαία.

Όσον αφορά στα Θεοφάνεια, στα Δωδεκάνησα κυρίως στη Σύμη και την

Κάλυμνο, όσοι βουτούν να πιάσουν το σταυρό αφηφώντας τις χαμηλές θερμοκρασίες του νερού της θάλασσας, κρατούν την ανάσα τους για να μείνουν όσο το δυνατόν περισσότερο κάτω από το κρύο νερό. Οσο διαρκεί η παγωμένη βουτιά, οι ψαράδες με τις βάρκες τους, σχηματίζουν έναν προστατευτικό κλοιό γύρω από τους βουτηχτάδες, που θεωρούνται οι τυχεροί της νέας χρονιάς που μόλις μπήκε.

Στη Δράμα το έθιμο των αράπηδων μας ταξιδεύει πολλά χρόνια πίσω, τότε που οι νέγροι πολεμιστές του Μεγάλου Αλεξάνδρου, λέγεται, πως με τους αλαλαγμούς τους κατάφεραν να φοβηρίσουν και να διώξουν τους ελέφαντες των Ινδών αντιπάλων. Σήμερα, οι κάτοικοι της περιοχής, ντύνονται με προβιές ζώων, φορούν κουδούνια και χορεύουν στο δρόμο για να διώξουν τα κακά πνεύματα και τους καλικατζαρούς.

Πλούσια σε έθιμα των Φώτων, η Χαλκιδική, αναβιώνει το έθιμο των φούταρων στον Άγιο Πρόδρομο. Την παραμονή των Φώτων, κάποια παλικάρια, οι φούταροι, λένε τα κάλαντα και αντί για χρήματα, οι νοικοκύρηδες τους δίνουν κρέας και λουκάνικα. Σε πολλά χωριά της Χαλκιδικής αναβιώνει ακόμη και σήμερα το έθιμο των Φωταράδων. Ο Βασιλιάς που είναι φορτωμένος με κουδούνια ανοίγει τον χορό και τον ακολουθούν οι Φωταράδες, οι πιστοί του υπήκοοι με ξύλινα σπαθιά, που προσπαθούν να αποτρέψουν οποιονδήποτε προσπαθεί να κλέψει ένα λουκάνικο που σπίνεται στην πλατεία του χωριού.

Στη Λευκάδα, μαζί με το σταυρό, ρίχνουν στη θάλασσα και ένα μάτσο πορτοκάλια δεμένα μεταξύ τους με σκοινί. Στη συνέχεια, τα ευλογημένα αυτά πορτοκάλια, κρεμιούνται πλάι στα εικονίσματα των εκκλησιών.

Τέλος, ανήμερα των Φώτων στην Κατορία αναβιώνουν τα Ραγκουτσάρια. Οι κάτοικοι φορούν τρομακτικές μάσκες για να ξορκίσουν το κακό από την περιοχή και ζητούν αμοιβή από τους περαστικούς για το καλό που κάνουν στην πόλη.

Τώρα, όσον αφορά στα ποιήματά σου, σε πληροφορώ πως ούτε να σκεφτείς μπορείς πως θα τα σταματήσεις και αν δεν έχεις άλλα φίλε μου αγαπιέ, να κάτσεις να γράψεις μερικά γιατί τα θέλουμε, ή μάλλον τα απαιτούμε κάθε Τετάρτη και ας είναι για την αγάπη. Αφού για αναμνήσεις γράφουμε και χαιρόμαστε ό,τι... θυμόμαστε!